

פתאום הרצפה נעלמה 2013

מתוך התערוכה "יופיו של הצער"

גלריה מרכז ההנצחה, קריית טבעון

מאת: טלי כהן גרבוז

"פתאום הרצפה נעלמה", אמרה זאהנארה חתום, נערה בת תשע-עשרה, לעיתונאים שהקיפו את מיטתה בבית החולים בדאקה, בירת בנגלדש, באפריל השנה. שעה קודם עבדה על מכונת הגזירה במתפרה בעיר, שוקדת להקפיד על מלבושים נאים עבור וולמארט, איג' אנ אם, גאפ, תמורת שלושים ושבעה דולר לחודש. הרצפה נעלמה יחד עם כל ארבע מקומות הבניין ובו אלף מאה עשרים ושבע גופות ועוד כאלף נעדרות שנעלמו בהריסות. לאן הן נעלמו. לאן נעלמים בני האדם הקרויים בעיתונים קורבנות. מי שואל עליהם. בזווית העין אנחנו קולטים תמונה מעורפלת של קבוצות אנשים הזועקים דבר מה ומניפים תמונות דיוקן דהות. או זורקים אבנים בתנועה המשחררת כעס, כמו חיה פראית שכלובה נפרץ. עד שהגלים הגבוהים ישיגו אותנו, עדיף להישאר על רצועת החוף ולחלום על שקיעות. סיפורי התקשורת ודימוייה הם פחות מושכי לב מריאליטי עסיסי. סופם בדרך כלל יהיה גוויעה איטית של אינפורמציה: מישהו לא מקושר יקבל עונש ייצוגי, אחרים יחמקו, אלפים יפגינו, יתעייפו, דאגות היומיום ישכיחו את הכאב החד וקומץ יישאר לעמוד עם שלטים ועליהם פני נעדריו. מחוץ לטווח המצלמות, מחוץ לזמן.

שלוש אמניות משתתפות בתערוכה 'יופיו של הצער'. הקשר ביניהן נוצר דרך הפניית המבט אל הפינות בהן ממשיכים לחיות הכעס, התסכול והצער.

נאוה הראל שושני מציגה בתערוכה עבודות, בטכניקות שונות, הקושרות את האבל הפרטי על מות הוריה למוות ה'ציבורי'-ממלכתי. מנקודת מבט כמו-ילדית היא בונה מצבת לגו עשויה עץ ולצידה שתי חלקות ריקות. בעבודה אחרת היא מציבה שולחן אוכל עם שני כסאות המוצבים זה מול זה, מול האחד צלחת עם שאריות ארוחה ועיתון פרוש. מול הכיסא השני צלחת ריקה ועיתון עם חדשות ישנות. רגלו של הכיסא מכה שורשים באדמה. הראל שושני נפרדת ובאותה עת אף מנסה לעשות תיקון.

ד"ר רונית שלו, החוקרת, במקצועה, העדר ושכול, יצרה מדליונים דקים ופריכים, שעל פניהם מצוירות פני נשים. הפנים סכמטיים, נעדרי פרטים, פני כל-אשה הפנים מוקפים סימן צבעוני של שיער / מטפחת / רעלה. האשה עצמה, מבע פניה, נפקדת. הולכת ונעלמת מהסיפור.

קבוצת קרטוני חלב עשויים חומר, עליהם מוטבעת תמונת פני ילדה מטושטשים ולצידם מוצגת אותה שאלה, החוזרת לאורך תולדות הרוע, שאלתו של הנעדר: Have you seen me? קרטוני החלב מפוסלים ביד, שונים זה מזה, מודפסים בדיו ודקאל על חומר לבן. בארצות הברית ובריטניה שמשו קרטוני החלב אמצעי להפצת תמונות ילדים נעדרים. בעבודתה של רונית שלו תוקפם אינו פג לעולם. 'חיי המדף' הארוכים שלהם מכילים את הגעגוע והחיפוש אחר האהוב שאבד.

מרב סודאי מציירת באקריליק על גבי שקפים, בדים וניירות. סודאי עוסקת כבר זמן רב בדימויי אקטואליה בעלי אופי חברתי ופוליטי. עבודותיה מהזמן האחרון מייצגות ג'סטות של מאבק. הפגנות המונים, מחאות חברתיות, יד הנושאת טלפון סלולארי כאקדח טעון, פיות נפערים בזעקה, תנועה רחבה של השלכת אבן. באחד הציורים דמות הילדה הנמלדת מהתקפת הנפל"ם במאי-לאי, הצילום ששינה את פני מלחמת וייטנאם, מתערבבת בהרמת הידיים הנפחדת של הילד מגטו ורשה. במעבר מצילום בעיתון הופך האקטואלי להיסטורי, לסיפור חסר זמן ותוחלת.